

Till Arkivnämnden

Gallring av patientjournaler efter skanning alternativt mikrofilmning

I patientjournallagen (1985:562) föreskrivs att journalhandlingar skall bevaras i minst tre år. I ett förslag till ändring av patientjournalagen är detta obligatoriska minimibevarande utvidgat till 10 år. (Redan nu måste vissa journaler bevaras i tio år enligt förordningen om förlängd bevarandetid.) Hittills har Socialstyrelsen tolkat bestämmelserna så att ett original (ursprungsexemplar) av en journalhandling alltid måste bevaras i tre år. Detta har inneburit att även om en ny handling med samma information har framställts genom skanning eller mikrofilmning, har man ändå tvingats bevara den ursprungliga pappershandlingen i tre år. Numera är framför allt skanning en vanligt förekommande teknik för att kunna införa informationen i pappershandlingar till digitala journaler (datorjournaler). Kravet att bevara pappershandlingarna, t ex remissvar och inkomna brev, i tre år trots att en likalydande digital kopia sparats i datorjournalen alternativt att informationen överförts till mikrofilm som bevaras, medför kostnader och hanteringsproblem.

Socialstyrelsen har nu i brev till Socialdepartementet 2002-10-07 (50-8092/2002) förklarat att patientjournalagens krav på bevarande av journalhandlingar uppfylls genom att en likalydande digital kopia av handlingen sparas i datorjournalen. Vidare anförs att gallring (förstörande) av originalhandlingen omedelbart efter det att den skannats, är möjlig om arkivmyndigheten fattat ett gallringsbeslut.

Med anledning av detta kan *Arkivnämnden för Västra Götalandsregionen och Göteborgs stad* besluta att gallring är tillåten i Västra Götalandsregionen och i Göteborgs stad av de ursprungliga pappersjournalhandlingarna under förutsättning att likalydande kopior framställts på mikrofilm alternativt genom skanning tillförts den digitala patientjournalen. För att uppfylla villkoret om lika lydelse fordras sådana rutiner och kontroller som ger betryggande garanti för att den skannade eller mikrofilmade versionen är likalydande med ursprungshandlingen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

I Arkivnämnden:

Journalhandlingar får gallras i Västra Götalandsregionen och i Göteborgs stad under förutsättning att likalydande kopior har framställts genom mikrofilmning alternativt genom skanning tillförts patientjournalen

Utförligare om gallringsärendet

Minimibevarandetiden för patientjournaler är enligt patientjournallagen 3 år och för vissa journaler i enlighet med förordningen om förlängd bevarandetid 10 år.

Patientjournaler mikrofilmats av utrymmesskäl i rätt stor utsträckning och detta sker företrädesvis ca 2 år efter sista anteckning (när sannolikheten för återbesök minskat betydligt).

I och med införandet av s k datorjournal har dock inskanning - digitalisering - av inkomna journalhandlingar som brev och remissvar blivit vanligare, då man av hanterings- och utrymmesskäl samt med tanke på patientsäkerheten vill undvika att patientjournalerna delas upp i en datorjournal (ADB-journal) och en pappersjournal (s k postjournal). Inskanningen sker nästan alltid med ADB-program som producerar digitala bilder av pappersjournalen, d v s motsvarigheter till mikrofilmens bilder av journalhandlingarna. Program som använder teckentolkning - med åtföljande möjliga felkällor - är mycket sällsynta.

Behovet av att kunna förstöra de inskannade/mikrofilmade pappersjournalhandlingarna så snart resultatet kontrollerats är betydande och skulle öka om minimibevarandetiden förlängs till 10 år (- förslaget har förekommit t ex i utredningen om ev ändringar i patientjournallagen).

En dokumenthanteringsplan (ett bevarande- och gallringsbeslut) för sjukvården i Västra Götalandsregionen kommer att antas inom den närmaste tiden. Beslutet kan dock komma att dröja p g a vissa oklarheter, bl a kring bevarande/gallring av röntgenfilm. Därför är det önskvärt med ett tidigare separat beslut om gallring av just inskannade/mikrofilmade journalhandlingar. Sparandet av pappersjournalhandlingarna, t ex remissvar och inkomna brev, i tre år trots att en likalydande digital kopia finns i datorjournalen alternativt att informationen överförts till mikrofilm, medför kostnader och hanteringsproblem. Från sjukvården har det vid upprepade tillfällen framförts klagomål över detta. Med stöd av det föreslagna gallringsbeslutet kan verksamheten bedrivas mer rationellt och till lägre kostnad. Patientsäkerheten kommer inte att försämrats.

Hittills har Socialstyrelsen framfört som sin uppfattning att dokumentation som inkommit till sjukhuset (d v s en vårdenhet) måste sparas även om ”information scannats in i journalen”. Socialstyrelsen har emellertid nu i skrivelse 2002-10-07, 50-8092/2002 till Socialdepartementet omtolkat regelverket. I skrivelsen, som har formen av ett beslut fattat av generaldirektör Kerstin Wigzell, anförs att landstingen kan besluta om gallring av patientjournaler direkt efter inskanning under förutsättning att kontroll skett och det inskannade digitala exemplaret har konstaterats vara likalydande med det ursprungliga pappersexemplaret. Landstingen kan alltså efter vederbörligen fattat gallringsbeslut förstöra inskannade pappershandlingar då ett nytt digitalt huvudexemplar har framställts och behöver alltså inte behöver spara även de skannade pappershandlingarna i 3 alternativt 10 år.

Resonemanget ovan förutsätts gälla även i de fall man använder mikrofilmning istället för skanning. Genom mikrofilmning framställs ju en likalydande bild av pappersoriginalet.

Det avgörande för att landstingen skall kunna fatta dessa gallringsbeslut är enligt Socialstyrelsens uppfattning att det nyframställda exemplaret är likalydande, d v s innehåller samma information som det ursprungliga exemplaret. Enligt Regionarkivets erfarenhet är skanningtekniken väl utprovad och ger mycket god läsbarhet på bildskärm eller vid utskrift på papper. Eftersom kontrasterna genom bildbehandlingsprogrammets inbyggda automatiska funktioner t o m förbättras, är ofta den skannade bilden lättare att läsa än pappersoriginalet.

Mikrofilmtekniken är väl utprovad och om rätt utrustning och rutiner används har filmbilderna mycket god läsbarhet. Även på detta område har Regionarkivet mycket goda erfarenheter.

En anledning till tidigare avvaktande hållning i frågan kan vara att man inte haft klart för sig att tekniken, skanning, är bildfångst och inte teckentolkning. Om skanning används för att skapa en digital bild och sedan bilden tolkas med OCR-teknik (optical character recognition) kan mycket väl fel uppstå. En mycket omfattande visuell kontroll är då nödvändig och tekniken måste anses vara tveksam speciellt när det gäller medicinsk information eftersom man i sådana sammanhang ej kan acceptera någon som helst feltolkning.

Förslaget till gallringsbeslut innebär att sjukvården i Västra Götalandsregionen och även i Göteborgs stad kan gallra pappersoriginal efter det att en likalydande kopia framställts, digitalt eller i form av mikrofilm, förutsatt att sådan teknik och sådana kontroller av de framställda kopiorna används som ger betryggande garantier för att kopiorna verkligen är likalydande.

REGIONARKIVET

Bo Thalén